

weinig zeggen als men niet weet wat men er wel, of niet, voor kon kopen; wij komen hier in ander verband op terug. Uitgangspunt was, dat de werkloze, al of niet met zijn gezin, in leven moest blijven: de steun was in hoofdzaak bedoeld voor de aanschaffing van levensmiddelen. Hij was in de steden iets hoger dan op het platteland; kostwinners kregen iets meer dan kostgangers; gehuwde kostwinners ontvingen per kind een gering extra steunbedrag. Moesten de ondersteunden voor hun woning meer huur betalen dan gemiddeld betaald werd in het soort wijken waar zij woonden, dan kregen zij een huurtoeslag die met dat meerdere overeen kwam; betaalden zij minder huur, dan werd dat mindere veelal op de steun ingehouden. In de koude maanden, van november tot april, ontvingen zij brandstoffenbijslag, waarbij met het feit dat de kou eerder inviel of langer duurde, geen rekening gehouden werd. Het totale wekelijkse steunbedrag mocht, afgezien van de brandstoffenbijslag, nooit hoger zijn dan 65 % van het loon dat nog werkende arbeiders in de betrokken bedrijfstak bij een volle werkweek konden verdienen (voor kostgangers gold 55 %). Geschoolde arbeiders kregen dus meer steun dan ongeschoolde, vaste meer dan losse. Van werkloze landarbeiders werd overigens aangenomen dat zij, kregen zij weer werk, in de categorie der losse landarbeiders zouden vallen en de lonen van die groep waren zo laag dat men, bleef de 65 %-regeling gehandhaafd, die werkloze landarbeiders met hun gezinnen aan de honger prijsgegeven had: het percentage werd voor hen dus iets verhoogd. Dat zegt ons veel over het loonpeil dat op het platteland gebruikelijk was.

Men zal uit dit alles al begrepen hebben dat het steunbedrag niet automatisch vastgesteld werd. Alle gegevens die de werkloze op zijn aanvraagformulier vermeld had, werden streng gecontroleerd; daarna pas werd van geval tot geval het steunbedrag bepaald. Zij die aangesloten geweest waren bij een werklozenkas, kregen eerst steun uit die kas; waren zij uitgetrokken, dan bleef (volgens de regeling uit '21!) hun steunbedrag dertien weken gehandhaafd; waren zij dan dubbel-uitgetrokken, dan werd het verlaagd, voor gehuwden in het algemeen met f 1 per week. Ongeorganiseerden kregen steeds f 0,50 minder dan georganiseerden. Dat was niet onredelijk: georganiseerden hadden tenslotte met hun eigen bijdragen aan de werklozenkassen de eerste periode van hun steunverlening gedeeltelijk gefinancierd.

Wij moeten al over dat aanvragen van steun niet licht denken. De leden van de werklozenkassen, een minderheid onder de arbeiders,¹ konden in de

¹ Het gemiddeld aantal verzekerden steeg van 363 000 in 1929 tot 578 000 in 1934 (Berger: *Van armenzorg tot werklozenzorg*, p. 129). Van hen was natuurlijk slechts een gedeelte werkloos geworden.